

Anna Brigada

ZVAIGZNES DIENAS PUTENIS

Zvaigznes diena iekrita piektdienā, tā iznāca četri svētvakari. Jau svētkos Līziņa bija vedinājusi brāli Zvaigznes dienu aizbraukt pie tēvoča Zandera, kam māja bija dažas verstes aiz Dobeles. Zvaigznes dienā aizbraukšot, un to sestdienu pēc tam pārbraukšot. Svētdienu jau Līziņa gribēja atpakaļ uz Jelgavu.

Abi bija priecīgi braucēji. Zvaigznes dienas rītā tēvs tos izvadīja labu gabalu cauri mežam, parādot taisnu ceļu. Atpakaļ pārnācis priecājās: slidot kā pa taukiem. Ceļš malkas vedēju krietni iebraukts. Jau vairāk kā nedēļu laiks turējās skaidrs un salīgs. Gaiss dzirkstēja. Saule vakaros grima sarkana kā tveicē.

Otrā dienā sāka snigt, lai gan sals vēl arvien turējās. Atmatu pārskrēja vēja slotas, kas šur tur satvēra baltu putekņu miglu. Nebij ilgi, kad jau vējš bij pārvērties par vētru. Sniega virteni griezās pār atmatu. Bieziem šļācieniem vētra svieda sniega vālus ap mazo atmatas māju. Līdz paspārnēm kupenas meta. Kaukdama krita kupenās, rāva tās, plosīja, itkā tās kā bērnu paiņinas atkal gribētu aizsviest atpakaļ padebešos. Balts miglas jūklis trakoja. Bija tāds laiks, kad zeme un debess iet kopā. Kam nebija laukā ko meklēt, nespēra kāju pār sliksni.

miglu.

Ap dienas vidu retumis kur pasitās vaļā zila debesu plaista, bet auļu mākoņi to tūlīt aizbēra ar krusu un sniegu.

Rūpju pilna māte šad tad pameta skatu lodziņā, papurināja galvu, nopūtās. Viņai neizgāja no prāta bērni, kam pēc norunas šodien vajadzēja atgriezties no ciema. Beidzot viņa nenocietās.

„Man rūp, man rūp. Kur tādā laikā lai dējas, ja nu ir izbraukuši. Ne ceļa saredzēt, ne zirgam kupenas izbrist.“

Tēvs bij mierīgs.

„Kas viņus tādā laikā laidis uz ceļu. Labs saimnieks savu suni laukā nedzen, netik vēl mans miesīgs brālis ļaus braukt maņiem bērniem, kas pie viņa ciemā pirmo reiz, kamēr tik lieli izauguši. Arī viņa saimniece ir tik pat laba māte kā tu un viņai pašai bērni. Nē, nē, tur tu par velti turi rūpes. Tu redzēsi: norims putenis, pārbrauks, kad arī pie paša vakara. ~~Naktstīgād gaisā~~“ *„naktstīgād. Tā up' ita pusi vēl gaisā.“*

Un kad arī

Bet vētra pienēmās stiprumā ik ar katru stundu. Sītās pret māju kā negudra. Kauca ap pakškiem, plosīja jumtu, svilpa skurstenī kā saniknots zvērs, kas ceļā saticis tādu kavēkli, puteklīti, kāda bij pret to mazā atmatas mājiņa. Noraut, saplosīt, samīdīt, aizsviest, lai var auru auriem, bez šķēršļu, joņot pāri, līdz ar pelēkiem padebešiem, kam nekas nestājās pretī lielajā skrējiēnā pār plašajiem debesu laukiem.

Pret vakaru vecāki izgāja apkopt lopus, ienest malku un ūdeni. Kad tēvs ienāca pēdējo reiz, viņam starp kājām ievēlās līdz Krančelis. Tūlīt Jegrūda Annelei sejā savu purnu, rēja, smilkstēja, apošņāja lietas, purinājās tā, ka balts sniega mākonis tam izskrēja no biežās vilnas, un tad triecēdams ielīda vistumsākā kaktā, aiz bailēm, lai nedzen vairs laukā. Tēvs teica: nabaga sunēna būda bijusi galīgi aizputināta, un ieraudzījis viņu, tas aiz prieka ar vienu lēcieni tam bijis uz pleca. Ar tādu pārdrosmi un veiklību izdarīts varoņdarbs tad nu nevarējis būt citāds atalgojums, kā paņemt to līdz siltā istabā. Arī tēvam bija ar sniegu piebērti mati, uzacis, kakls, ausis. Māte purināja vilnaini, kurai katrā krokā bija pa mazai kupeniņai, kas istabas siltumā jau bija paguvuši savelties pikā. Abi stāvēja un purinājās un piepūta istabu ar sniega elpu, kas drebināja ādu. Ar patīku Annele vēroja, ka māte jau laikus iekūra plītiņu un uzlika vārīt vakariņas. Sēdēt plītiņas priekšā un uzmanīt ugunsgrūdu, to pienākumu viņa šodien uzņēmās labprāt. Bet labsajūta negribēja vis tik viegli iestāties. Dūmvadis bija piesnidzis. Tūsnīdams tajā valdīja vējš, un grūda atpakaļ dūmus. Māte palīdzēja ugunij ar visu savu mākslu, sausiem skaliem, tāsīm, sveķainiem aizkuriem, kas deva ātru liesmu, bet ilgi viņas pūles bija veltas. Tad viņa atrāva durvis. Vējš ar šalti iedrāzās durvīs, un vaļējā plīts mutē. Tas līdzēja. Pelnī šķīda, liesmas piaka, bet tūlīt jau pasitās augšā, priecīgi iepūkdamās un vienā acumirkli jau bij patērējušas tāsīs un sausus skalus un pilnām mutēm kampa malku, kas sprakšķēdama jautāja: „Vai jau deg?“ „Deg, deg, deg,“ liesmas pūkdamas atsaucās un rāvās tālāk un augšup uz dūmvadi kā smejošas raganas.

Māte par, steigšanu aizcirta durvis. Dūmu gan arī vairs nebija, bet istaba bija šai īsā mirklī izdzisusi kā suņa būda. Kungstēdams protestēja Krančelis.

Zem vecāku gultas, tas gulēja galvu uz priekšketnām izstiepis. Norāvis ašu miega strēķi, jau modri blisināja acis. Rīkošanās ap uguni viņu varen interesēja, bet kā piedzīvojis suns tas labāk nevieta nēlīda valdonīga cilvēka acīs. Varēja dabūt belzienu sānos vai vismaz nelaipnu: sē! vai: prom no kājām! Abas lietas nebija patīkamas.

Tuvu plīts mutei tupēja Annele. Pašā vidū tai sārtajai blāzmiņai, kas kustīgām, plūstošām apmalām ausa pār istabu. Siltums plētās.

Krančelīn nu bij pienācis laiks list laukā no pagultes. Slinki piecēlās. Abus pārpus kāju izlaida, cik garas stiepās, izgrozījās, izžāvājās un tad lēnām, taisnā ceļā devās pie Anneles un notupās cieši blakus.

„Uguntiņa, Krančel!“ Annele priecināja. „Khmm!“ Krančelis savā suņa valodā tikko izgrūda pa atvērto muti. Tas nebija rējiens, bet daudz vairāk. Tas izteica prieku, piekrišanu, aicinājumu, glaimu, slūgumu, uzmanību, biedinājumu un kas cits Krančelīn bij jāizteic. Tas viņam kalpoja daudz un dažādu vārdu vietā, ko Dievs tam mutē nebija licis. Katrā gadījumā Annele sāprata šokhmm citādi. Šoreiz tas bij priecīgs: jā, ko vēl pašvītvoja spēcīgs astes kūliens.

Meitene pieglauca šumēja galvu savai un runāja ar to mīli. „Liesmiņa, Krančel, jā! Skat, cik jocīgi!“ Kur guntiņa pieskrien, tur izlec pretī sarkans liesmu vīriņš. Un aiz tā otrs. Trešais, ceturtais, piektais, sestais! Vai tu vari to izskaitīt? Nevari! Dziļi, dziļi tai sarkanā kvēlē viņi dzīvo. Dzīvo un gaida. Kā rinda klāt, lec laukā kā uz danci. Bet tu domā: dibenā ir tikai plīts kakls un beigas! Nē, nē, Krančel! Tā nav vis. Tad jau ar: kad tu gulēji būdā un sniegs putināja apkārt, tu varēji domāt: tik ir pārslu kā ap manu purnu. Bet zini, cik viņu ir? Viņu ir miljonu reiz biljonu, reiz triljonu ~~reiz triljoni!~~ Tik daudz pārslu! Neviens pasaules cilvēks tās nevar izskaitīt, un kad viņš arī tūkstots gadu dzīvotu. Iedomājies, ka visa pasaule nupat ir kā tāds liels, liels, liels bīdelētu miltu maiss. Un viss ir tai maisā: Dakšas, Avoti, Žagare, Dobeles, Jelgava, Rīga. Un tālu, tālu vēl aiz tā. Un nu atskrien tāds kā milzis ar galvu mākoņos un paķer tādu

Handwritten scribbles

Handwritten scribbles

RVLM
33519 Brig R 3/8

2
spriguli kā viss lielais Abomuižas mežs un tad zvej pa to maistu. Tad vari iedomāties kā tas put. Acu nevar paturēt vaļā!

„Khemmm, khemmm!“ Krančelis šķaudās.

„Jā, un tad —“

„Khemmm, khemmm!“ Krančelis gaida.

„Jā, un tad —“

Un tad tas maiss ir piepēži pušu, un Annele laukā. Tik pamatīgi laukā, ka nejūt, vai tā viņas roka, vai kāda cita, kas turas Krančēļa spalvā. Viņa pati ir lielā lankā ar zaļu zāli un neaizmirstulēm. Un debess arī ir kā viens vienīgs neaizmirstules zieds. Grāvi zied zemenes. Saule deg augšā kā milzīga svece. Viņa paskries lūkot, vai nav kur kāda sarkana oga. Skrej un redz, ka pārplīsušais sniega maiss aizvelas kūpēdams baltos putekņos. Un tur viņš guļ debesu malā kā liela sniega pika. Bet tas jau galu galā nav nekas cits kā baltie Avotu dārzi. Aiz pelēkiem jumtiem baltie Avotu dārzi.

„Khemmm, khemmm,“ Krančelis rūc. „Ko tu vairs nerunā?“

„Jā, Krančel, triljonu reiz triljonu —“

Bet tad viņa ar savām domām pārlēc uz citu neticamu skaitli. Kā tam Lielās muižas grāfam var ienākt katru stundu dividesmit pieci rubļi! Tas viņu bieži nodarbina, kopš tā laika, kad tā dzirdēja Avotos par to stāstām. Ja to būtu stāstījusi tikai Anus, tad varētu arī neticēt, jo Anus bieži lielījās ar saviem grāfiem, bet to apgalvoja arī citi. Un nu domāt: ēd vai dzer; brauc vai guļ; dejo savās pilīs vai šauj zaķus pa mežiem — dienu un nakti, nedēļas, mēnešus, gadus, kā stunda galā: dividesmit pieci rubļi ~~kat~~. Grāfam pie visa tā nevajaga pakustināt ne pirksta. Rubļi vienkārši „ienāk“. Kad zina, cik reti ir tādi rubļi, tad tas ir tuvu burvībai.

Rublis ir kalngals, uz kuŗu ved simts kāpienu. Noskaitīt simts. Bet neviens tos nav skaitījis un liecis priekš otra. Ja tu griibi iegūt rubli, tad tev šie kāpieni pašam jāsaliek. Ar vārdu: jāsakasa.

Sakasīt rubli. Cik reiz Annele to nav dzirdējusi. Rubļi tagad cītīgi jākasa, lai brālis varētu iet Jelgavas lielajā skolā. Annele zina cik oļu, cik mārciņu sviesta mātei vajaga aiztaupīt saviem ēdājiem no mutes, lai tad šīs mārciņas, kaut kā nogādātas Dobelē, vai Jelgavā varētu sakasīt to vareno rubli. Arī Līziņa kasa. Tēvs pat vienu laiku ir mēģinājis atsacīties no pīpīša, lai nebūtu jāizdod dārgā kapeika. Bet tas viņam nav izdevies. Pavisam drospiests viņš ir atzinies, ka vieglāk tad jau būtu atsacīties no ēdiena. Cik tad tēvs nu arī tērēja tabakas! Skarainā laukābolīņa ziedi, ķiršu lapas un citas smaržīgas zāles, vasarā sameklētas, kaltētas, žāvētas, sasmalcinātas un kopā ar šnaucienu istās, sajakutas — tā bija tēva tabaka. Dūms bija viegls, smaržīgs, ātri gaistošs. Istabiņa pēc tā smaržoja kā ar dārgām zālēm ~~izpildīta~~.

Runas par rubļa kasīšanu nonāca līdz tam, kā māte ~~allaž~~ allaž teica:

„Ja tu būtu agrāk ko iekrājis.“

Tēvs noplātīja rokas.

„Tu pati zini to iekrāšanu.“

Tad nu nonāca pie parādniekiem.

„Nu jā! Kur tu vari ko iekrāt ar tavu vieglo roku. Pilna pasaule tev parādnieku. Kas prasa, tam: šē!“

„Vai tad jau es esmu bagātnieks, ja man pilna pasaule parādnieku,“ viegli pasmejās tēvs. „Bet tici man, sieviņ. Tie tikai tādi kapeikas parādnieki vien būs.“

„Vai tu to kapeiku no zemes paņēmi? Tu zini: kas kapeiku netaupa, pie rubļa netiek. Man jau tu nesaki. Man pastāsta citi. Kad jums, vīriem, iznāk braukšana kopā ceļā, pilsētā, šķūtīs, darbā un ja kam pienāk vajadzība, pie kā griežas? Pie tevis. Dod, Krišjān! Un Krišjānis dod, ja tik pašam kapeika pie dvēseles.“

Un tā tas iet tālāk. Annele zin šo vārdu.

„Bet vai tu kādreiz nevarētu saņemties un atsacīt: Nē, un diezgan!“

„Tu esi jocīga, māt. Kad viņam nav, bet man ir un viņš prasa, kā lai es tad atsaku?“

„Bet kas tev atdos? Vējam esi aizsviedis un vējš lai tev atdod. Tikai vējš.“

„To jau mēs zinām,“ tēvs rāmi teica. „Par ko tad mēs strīdāmies.“

„Par to, ka cits smiedamies paņem tavus sviedrus, bet tu neovīdi ne pats sev pīpi tabakas, ne bērnam kriņģeli nopirkt,“ tā māte.

„Ak sieviņ, vai ~~tabaka~~ tabaka un kriņģelis ir kādas bēdas? Bet maizes mums nav trūcis. Saki, vai tad mēs nevaram pateikt Dievam?“

„Kā tu runā, virs. Vai tad nu maize ir viss. Pats redzi: bērni jau pieaug, bet lietīņas mums nav nevienas ko varētu līdzdot tai pašai lielajai meitenei, ja iznāktu tāda reize. Cik neesmu izkūkojusies, lai tu liec uztaisīt: vienu gādu skapīti, otru pāris krēsli, trešo kumodi, ja tā būtu centušies, daudz kas jau būtu rokā.“

„Neba nu...“ tēvs tad atsāk ne visai drošs vairs un tad nobeidz tā paklusu ar savu parasto: „Kad vajadzēs, tad dabūs.“

„Kad tad dabūs.“ Nu nāk virsū skolas. Cik vēl vajadzēs zēnam. Un vai tā mazā lai pavisam bešā paliek?“

Uz to tēvs vairs neatbildēja, bet māte runāšanu nevarēja tik ātri beigt. Kas uz sirds, bij jānorunā, lai ir atkal miers kādu laiku. Jo bez kapeiku parādniekiem tēvam bij arī rubļu parādnieki. Sevišķi divi tādi allaž tika daudzīnāti. Viens no tēva bij aizņēmiens rubli, otrs pat trīs rubļus un — tāpat kā citi — svēti nosolījušies atdot, bet bij aizmirsuši to darīt. Tēvs viņus aizstāvēja.

„Ja tam cilvēkam būtu, viņš tak neturētu parāda,“ viņš mēdza teikt. Uz ko māte: „Tam cilvēkam ir desmitreiz, bet par ko viņš tev atdos, ja tu neprasi?“

„Kā lai es prasu? Nē, tā kauna es tam cilvēkam nevaru nodarīt, ja jau viņš pats neprotas.“

Annele noskārta, ka valodas par parādniekiem tēvam bij pētīgas. Lai runā, cik grib, tēvs tak citādi nevarēja darīt, kā ~~darījis~~ darījis. Kāpēc tad runā?

Skolas. Tā bij tāda vārīga lieta. Kad tās pieminēja, sirds iesmeldzās kā slima. Tās tālās, nepiepildamās ilgas! Kā tāli kalni, kas nenāca tuvāk.

Bet vai tēvs viņas nesaprata? Saprata gan. Kāpēc viņš tad novērsās un nekā vairs neatbildēja? Arī viņa sirds smeldza.

Ja būtu ķešā tāds neizdodams rublis, kā nekad nenolasāma zemenoga. Cik tad gan jauka būtu dzīve! Annele par to ir bieži iedomājusies.

Skolas kā ar savu pārmērīgu ~~izdomājusies~~ izdomājusies.

Un tad viņas liegtu, ja varētu samaksāt.

galva.

Tabakas
iesvaidīta.

Un tad māte
par parādnie-
kiem:

Cirraj atkal tēvs
uz mātes iebildu-
miem atteica:
„Bij, nu ej, māt,
vai tu domā, ka
mēs būtu bagāti
Krija nu mēs do-
būtu. Tas pāris
nieka rubļus.“
Par liem nieka
rubļiem „tad mā-
te ilgi nevarēja
apmierināties.“
Annele noskārta
ka tēvs bij gai-
zāks, begrufīgāks
nenā māte nu
patu no viņiem
vērtēja citādi š-
nes parādības.

Annele

Skolas kā ar savu pārmērīgu izdomājusies. Un tad viņas liegtu, ja varētu samaksāt.

1848

ii

1848

1848

1848

1848

1848

1848

1848

1848

33519 Btg R 3/8

Pagaidam rublis nebija vis nieks. Ja tas bija izdols,

Handwritten notes in the left margin:
Pagaidam
kā

Handwritten note: kā

Handwritten note: to

Handwritten note: va.

Handwritten note: cils tāds rublis.

Pagaidam izdoto rubli nekādi burvju spēki — kā pasakā — ne atlecināja atpakaļ kešā, bet viņš joprojām bija jākasa." Kaut rētu vecākiem palīdzēt pie tā darba.

Bet viņai nelaimējās. Vasarā, par aitu ganīšanu, kā par pilnīgi patstāvīgu darbu viņai jau pēc labas tiesas būtu pienācies. Aitu bija tuvu pie simts, un kad arī kapeika no galvas, turpat jau iznāktu, tas rublis. Bet nu tai par algu bija atvestas tās kaitainās, kājā nemaucamās kurpes, kas pelēja uz skapaugšas kā divas saīgušas bekas. Nē, kam nebija laimes, tam nebija.

"Zemam un nabagam laime ir apkaņi ar likumu," tā allaž bija teikusi Avotos vecā Anus, kas visus cilvēkus sadalīja augstos un zemos. Grāfs bija pats augstākais.

"Tāpēc kā viņam tik daudz rubļu," Annele sprieda. Krančelis nepacietīgi ierējās un izbrauca meiteni no domām. Māte stāvēja pie plīts, ieskatījās katlā, stingri teica:

"Kas tas ir ar jums! Kartupeļi sūt vien. Tādī man te oguns kūrēji!"

Ogles bija parklājušās plēnēm. Liesmu virinī sarakuši, sabukuši pelēkos pattračinās.

"Zigli, zigli kuramos, Kranče!"

"Nekāda palaišanās vairs uz jums," Māte, ātru roku pastānā nost abus oguns kūrējus, uzvieda sauju sausu prautu, skalus, sameta žaganus krustu šķērsu, kri-kri-kri liesma ar joni izšāvas, iespēra Krančelim sprungulu purnā, tas aizdiezta smilksdēams, asti iemiņdzis, noslēpās kaktā.

Annele bija aizsapņojusies, bet viņas ausis bija modā. Ausis zināja, kāpēc māte tik āsa. Tā nojauda mātes nemiera un tēva mieru. Lai gan viņi apmainījās tikai dažiem vārdiem, no kuriem vairums krija uz māti. Nemītīgās bēdās tā bija par bārgo laiku, par bērniem, kas neatgriežas. Likās: katrai atjaunotai putena brāzmai, kas skrēja pār atmatu, viņa drebēja līdz. Tēvs šai drebšanai stādīja pretī kā sienu tikai vienu vārdu: „Nebēdā!”

Bet vai ar to pietika?

Klusi paēda un taisījās pie miera. Vajadzēja steigties, lai vēl ar kaut cik siltuma tiek cisās. Anneles vietina bija austavē. Pāminas un sēdekļi izcelti, pāri šķērkociem izklāts vāksnis un galtiņa gātava. Istaba ātri dzisa. Siltumu aprija vētra, kas grūda savu dvašu caur durvju apakšu, caur logu, caur katru plaisu. Plēsās ap māju tik neganti, itkā tīšu gaidījusi noguļam cilvēkus. Rāvās vienā stūrī, otrā, pašā viducī. Dūmvadis nežēlīgi kauca, bet sienas turējās.

Annele ritinājās uz sava maisiņa kā gliemēzis. Segu pāri galvai. Sapūta siltu dvašu, kamēr rokas un kājas tika siltas. Šķērsu uzmettais tēva kažociņš arī darīja savu. Un vajadzēja ar. No tuvā klona kāpa aukstums, dzēla kā nātras.

Miegs nenāca. Vecāki arī vēl runāja.

"Tā diena nu ir izbēdāta," teica tēvs.

"Bet mans prāts nav mierīgs. Ja arī nostāties un tie izbrauks rīt agri, bet kā izbrīdīs šitās kupenas. Ar to zirgu!"

"Nu, Pelēcis nav vis smādējams."

"Tīrais sprāgoņa!"

"Nu tu gan aizrunājies, māt. Cik manā spēkā ir stāvējis, es Pelēci krietni esmu uzbarojis."

"Ko no tāda var uzbarot. Nāve paliek nāve!"

"Manām acīm viņš ir labs," teica tēvs.

Annele piekrita tēvam. Arī viņas acīm Pelēcis bija labs un stalts zirgs. Bet māte gribēja ar to teikt pavisam ko citu. Un to viņa arī teica.

"Tas jau ir, ka tavām acīm ir viss labs. Vai Laukmalim cita zirga nebija? Bet viņš zin, kam var iebrūzt tādu ēģāna kraķi. Pagaidi, ko cits tam pateiktu. Bet tu visu ņem pretī, tāpēc ka tev nav vīra uzstāšanās."

"Nu tu runā šķērsu, māt."

"Kā es runāju šķērsu? Vai tā nav? Kurš cits būtu nācis dzīvot un plēsties tādā tuksnesī un līst vilku būdā?"

"Kam tā vajadzētu runāt," Annele domā. Viņas sirds ir daļīta starp tēvu un māti, bet liekas, ka tēvam krīt lielākā puse. Viņa nekritizē. Viņa negrib, lai tēvs būtu citāds. Viņš ir mīļš tāds, kā ir. Bet tik bieži viņa ir ļoti žēl. Varbūt visa, kas mīļš ir tik žēl.

Un Annele zin, kā arī mātei ir žēl tēva. Kad arī viņa dažreiz baras un gribētu visu citādi. Annele allaž domā pie tās reizes Avotos, kad vēlā aukstā novakarā ieklājis kāds celīnieks vai cits kāds ācietis un prasījis ceļu. Un kā tad tēvs žigli devies to parādīt. Lielu gabalu skrējis ar svešo bez kažociņa un cepures un viņa mati plīvojuši vējā. Annele to nav redzējusi pate, bet māte to atstājusi. Rūkta un dzedra. Ko tēvam tā vajadzējis traukties, ka ne kārtīgi apģērbties nepaspējis! Vai tāds ācietis nebija varējis gaidīt. Taču viņš nācis ar vajadzību un ne otrādi. Vai šis, no lauku ienācējs, gan cienīgāks esot, nekā tēvs, ka pēdējam tūlīt, uz rokas mājienu jau bijis jāskrej, kā uz oguns grēku?

Un daudz ko vēl bija runājusi māte — rūkta un dzedra.

Vecā Anus, kas aizstāvēja visu „kungu” kārtu, tad bija izņēmusi pīpi no mutes un noteikusi stingri: „Ja tu esi zems cilvēks, tad tev tas ir jādara.” Māte bija runājusi pretī un vecā Anu ar to iedzinusi vēl lielākā bardzībā, tā kā tā ar paceltu balsi bija mātei piekodinājusi sargāties, lai viņas sirdī neņemot mājokli tas spītības un lepnības velns. Svētīgs esot tas cilvēks, kas pie laika sajūtot viņa urdīšanu un tad laukā ar kruķi! Un lai uzmanot ka tas briesmīgais pūķis, kas stāvēt paceltu galvu un skatoties, kur iemānot, vēl neielienot bērna sirdī. Tepat jau tā meitene stāvēt un apriņot katru vārdu, ko savā bezdievīgā prātā māte izsakot pret kungu kārtu. Un šai meitenē tad vecā Anus bija bārgi noskatījusies savām apaļām soģa acīm.

Bet Anneles sirds bija kā uzmanīgs putns uz zara. Varbūt jau viņā bija ieskrējis tas spītības un lepnības velns, jo viņai patīka tas, ko teica māte, bet pavisam nē, ko teica vecā Anus. Ko šī te tūtināja ar savu „kungu kārtu?” Annelei likās, ka kungu kārtā nemaz nebija tādi īsti cilvēki, viņi bija tāda cukurmaize, no kurās īsti paēst nevarēja; laužu kārtā, tas bija pavisam kas cits.

Zems! Viņas tēvs zems! Nu lai pielūko tik tāda Anus, vai tēvs nevar stāvēt kalna galā, pašā virsotnē!

Nakti Annele uzrāva sapnis no miega. Neizdodamais pasakas rublis tai bija bijis rokā: kā nolīk, vienu, otrs atkal sauģā. Tā viņa bija krāvīci kaudzes un kaudzes. Baltas, spožas, bet aukstas, kā ledus. Un tad piepēži vairs nevarēja. Stinga pirksti. Rublis aizriņoja.

Handwritten note: sat

Handwritten note: ar

Handwritten note: svešzemnieks

Handwritten note: varēja

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

RVLM
33579

Brig R 3/8

Pulenis bij pāri. Cik ātri nācis,
tik ātri atkal aizskrējis.

Atmētās.

Kājas bij kailas. Rokaš līdz elkoņiem kailas. Tēva kažociņš zemē. Ū, cik auksts, cik auksts!

Saritinājās cieši un atsedza acis. Istabā bij kas neparasts. Baltā, spožā rubļa gaismā. Uz sienas krustojās spokaini lielas austuves šķērskoku ēnas. Dzelzs apkalumi uz sarkangailotās zaļās lādes mirdzēja kā sudraba saites. Pat vecais, brūnais skapis, kas arvien tik bēdīgi padēvēja, tagad izskatījās kā būtu iekāpis mīkstos samta svārkos.

Annele parāvās uz augšu un ieskatījās lodziņā. Sniega aizķepušās rūtis mirdzēja un zalgoja. Laukā spīdēja mēnesis. Vētra negāza pakškus, dūmvadis nekauca. Miers bij izplēties pār atmatu.

Rīts ausa spožs. Saule uzlēca un kā ar augunsslotu aizsvieda ēnas. Atmata iedegās kā milzu šķiltava. Tālu, tālu gāja plašums, vizošiem pauguriem. Krančelis lēca tiem pāri, — vēlās, pazuda līdz astes galam, sprauslodams kūlās pa čagano sniegu, kauca, smilkstēja, rēja aiz prieka.

Nu bij darbs pa lauku. Notūrīt aizkūpenātās durvis, atrakt celiņus, apkopt lopus. Soļi bij steidzīgi, rokas ātras.

Aizgāja priekšpusdiena. Annele brīnījās. Savādi klusi bij šodien vecāki. Lai nu gan svētdiena, vienam grāmata rokā un otram. Bet pastarpām tak varēja runāt par to, kādēļ nepārbrauc vēl cieminiēki. Vakar runām nebij gala, šodien klusēja. Annele zināja, ka tas tāpēc, ka nu rūpes bij iesēdušās dziļāk kaulos.

Apstaigāja pusdienas gaitu un ienāca atkal istabā. Un tāpat nerunāja, itkā saskaitušies.

Saule jau taisījās nolaisties uz mežu galiem, kad tēvs pēkšņi cēlās, sameklēja garos zābakus, apvilka puskažociņu un rokā paņēma resno kūju no Avotu meža.

„Iesi nu pretī?” māte jautāja.

„Jāredz, kas ir. Kāds mežā ceļš.”

Tēvs aizgāja, bet Krančelis palika tupot istabas galā kā pārakmeņots, kurš katram jautājumam, vai aicinājumam.

Annele bij paguvusi daudzas kupenas nolīdzināt, daudzus celiņus pa jaunu iemēdīt, kad Krančelis deva pirmo signālu.

„Nāk!”

Māte iznāca no istabas.

„Ko? Vai brauc?”

Nebrauca neviens, bet tēvs nāca atpakaļ.

Tik viegli nāca, itkā kāds debesu gars to nestu pāri sniegam. Vaigs viņam bij jautrs un vēlīgs.

„Nu, un kas tad nu bij?” māte, nesaprasdama, jau pa gabalu sauca pretī.

„Bij tas, sieviņ, kā es nācu pie atzīšanas, cik mēs arvien vēl esam mazticīgi un neprāšas. Aizskrēju līdz mežam, atzinos kā muļķis. Taču man iekrita prātā, ka bērni būs gudrāki kā mēs un ņems lielo apkārteļu, kas jau būs krietni iebraukts. Un par velti tu nobēdājies un turēji dienu un nakti smagu sirdi. Tu zini sakāmo vārdu: nekas tev nav noticis, ka vien, ko Dievs nolīcis.”

„Jā, jā, to jau es zinu.” Māte negribīgi atbildēja. „Ar to tomēr nav līdzēts. Un kas tad nu tika no tā, ka tu aizskrēji līdz mežam?”

„Tas man tika, ka es dabūju vieglu prātu. Un ja mana acs nevil, tad tur, no Dakšu palejas kaut kas ceļas un kust un tie būs viņi.”

Asi pētīdams tēvs skatījās Dakšu virzienā. Saule bij pazudusi aiz meža. Apvārksnis grima ēnās, bet vienā vietā kā caur ziliem vārtiem, tās izlaida kustošas ragavas.

Krančelis nevarēja saprast, ko tāda pētīšana nozīmē. Viņa saimnieks bij izgājis un atkal pārnācis. Viņš bij apmierināts.

„Krančel un tu neredzi?” Annele pārmeta.

„Vau, vau!” Jā, nu viņš redzēja. Kā akmens nokrita uz viņa suņa apziņu. Kā nu tas bij varējis aizmirst ka nebij mājā Pelēkša un lielo bērnu. To kaunu vajadzēja izdzēst. Gaudodams un riedams tas likās atmatā un pazuda sniega pauguros.

Gaidītāji smējās. Skanīgi aizskrēja smieklī mīkstā novakara klusumā. Pate atmatā likās būt tik pilna un skanīga. Visiem bij labi.

„Nesaki tik nu bērniem, ka mēs tik muļķīgi izbēdājāmies,” tēvs atgādināja.

„Ko nu es šiem daudz teikšu,” māte atsaucās samierināta, rūpes nokratījusi.

Kamanas nāca pār atmatu, skaļas un ašas, likumodamas ap kupenām. Pelēcis zviedza un sprauslāja, Krančelis to aplēkāja priecīgi riedams, bet braucēji smējās, sauca un runāja reizē. Kad nu viņi tā ieskrēja sētšvidū un abi reizē izlēca, katrs savā kupenā, bet Pelēcis, bubinādams, pagrieza galvu bet tēvu, tas to apmīļoja vispirms, paglāstīdams viegli un uzsīdams ar plaukstu trīcošajam gurnam.

„Nu gan būsāt tam manam sirmītim grūt darījuši.”

„Nemaz,” pārbraucēji aizstāvējās. Lielceļš jau bijis krietni iebraukts, nogriežoties gan tikai vairs bijušas vienas ragavu sliedes un no Dakšām sākot nekā, ka tikai kupenas dažviet zirgam līdz vēderam, tomēr citādi viss gājis labi, ļoti labi.”

Kad Pelēcis nojūgts un apkopts un laukā liela tumsa, visi sēd ap galdu, mazā lampiņa deg un cieminiēki nevar beigt stāstīt, cik labi tiem gājis. Cik priecīgi radi bijuši par viņu atbraukšanu un cik jaukā reizē tie tur ieradusies, kad turpat, tēvocim tuvajos kaimiņos bijušas kāzas. Cik vakaru tur bijuši, tik reizu nodzīvojuši pa šīm kāzām līdz rīta ausmai. Daudz jaunu ļaužu tur bijis, daudz pilsētnieku un lielmaņu no apkārtnes. Bet par visiem pārāks bijis kāds jauns, bagāts kroņnieku saimnieks, kas viens pats mūzikantiem metis pa sudraba rubļam no reizes. Un šis lielmanis kā ieraudzījis Līziņu, tā arī vairs nost neatgājis. Ar viņu vien dancodams tā sakot no rokām ārā nelaidis visu vakaru.

Stāstītājs ir visvairāk brālis, sevišķi par to kroņnieku saimnieku un pie tam viņš tā jocīgi, pusaci piemiedzis, paskatās uz Līziņu. Citi varbūt to neredz, bet Annele redz labi un domā, ka kaut kas cits ir noticis ciemā, kas sevišķs, ko, liekas, zin tā puspriemigtā acs.

Līziņa negrib, kad stāsta. Viņa sit tam pa rokām.

„Ko tu tur sarunā muļķības. Tas viss ir nieki.”

„Ā, tev nepatīk dzirdēt taisnību,” brālis smiedamies vairās.

„Kas tas tāds par kroņnieku un kā viņu sauc?” tēvs grib zināt.

143

absilos

nu

prel

B. B. B.

194

Kad nu paliec kroninieka vārds

Un izrādās, ka ~~kroniniek~~^{stas} nemaz nedzīvo tālu. Tēvs pazīst viņu pašu, viņa māju un radus. Līeli radi, liela māja un bagātība. Viena pate māsa. Jau tautās un daļa izmaksāta. Pats var dzīvot kā mērens muižnieks.

„Kur nu uz tādiem ļaudīm! Ne domāt tur, ne cerēt!” māte nopūšas.

„Vai viņš zin, ka tu neesi vis nekāda lielmaņa, bet nabaga rokpeļņa bērns?” tēvs tagad jautā tieši Līziņai un Annelei liekas, ka viņa balss ir tāda neparasti stingra.

„Ā, kas viņam par to jāzin! Un kas vispārīgi par to ir kāda runāšana!” Līziņa atteic īsi, kā aizkaitināta, uzšaujas un aiziet no galda. Neviens nu arī vai neturpina valodas par kroninieku.

Bet Annele domā. Viņa ir tai svešā ciema lielstabā, kurā ruc, čal, smejas, griežas daudz ļaužu un Līziņa ir starp viņiem, bet kāds svešs cilvēks ir viņai apkārt un apkārt un Annele nevar izprast, ko šis svešais īsti grib. Labs prāts viņai uz tā nav.

Līziņa arī nemaz vairs nav priecīga. Kamēr māte gatavo vakariņas un tēvs ar brāli, uz gultas malas atsēdušies, runā par tēvocī Zanderu: kā tam audzis, kādi zirgi, kā iet ar veikaliem pa Dobeli, tikmēr Līziņa, pār galdu noliekusies, kaut ko steidzīgi mēri un šuj, jo rīt, agri, tai jābrauc prom. Annele tišām jārejas ar Krančeli: vai pametīs aci, pasmiesies? Nē, ne dzird, ne redz. Garie, melnie plaksti līdz pašiem vaigiem noslīguši, nāsis ātri cilājās no dvašas, bet lūpas tik cieši kopā, kā kad nemaz negribētu runāt. Pašuj, pašuj, apstājas pēkšņi, baltie pirksti ātri, ātri bungā pa galdu; pašuj, pašuj — pabungā atkal.

Nav tā kā citas reizes, bet Annele jau zin: neviena reize nav tāda, kā citas.

Handwritten scribbles and numbers, possibly a signature or date, enclosed in a rectangular box.